

СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ДЛЯ ПРИВАТНОГО ПРАВА УКРАЇНИ

ЄВРОПЕЇЗАЦІЯ ★

ДИДЖИТАЛІЗАЦІЯ ▲

ВІЙНА ●

**МАТЕРІАЛИ ДРУГОЇ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
13 ГРУДНЯ 2024 РОКУ**

**Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва
імені академіка Ф. Г. Бурчака
Національної академії правових наук України
Відділ методології євроінтеграції приватного права
Лабораторія адаптації законодавства України до права ЄС**

**Хмельницький університет управління та права
імені Леоніда Юзькова**

Відділення Асоціації правників України в Хмельницькій області

Сучасні виклики для приватного права України: європеїзація, диджиталізація, війна

**Збірник наукових праць за результатами
Другої Всеукраїнської науково-практичної конференції
(Київ — Хмельницький, 13 грудня 2024 року)**

УДК [346+347](477)
ББК 67.304(4Укр)
С 90

С 90 **Сучасні виклики для приватного права України: європеїзація, диджиталізація, війна** : збірник наук. праць за результатами Другої Всеукраїнської наук.-практ. конф. (13 грудня 2024 р., Київ–Хмельницький) [Електронний ресурс] / за заг. ред. [ПІБ редактора]. – Київ : Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2024. 123 с.

ISBN 978-617-8084-42-4

До збірки включено наукові доповіді, які оприлюднені на Другій всеукраїнській науково-практичній конференції «Сучасні виклики для приватного права України: європеїзація, диджиталізація, війна», яка проведена 13 грудня 2024 р., у рамках виконання наукової теми «Вплив євроінтеграції та діджитал-трансформацій на розвиток приватного права України» (№ 0121U100028) щодо методологічних засад європеїзації приватного права в умовах диджиталізації та воєнного часу, напрямів удосконалення правового регулювання окремих інститутів приватного права в умовах диджиталізації, впливу державної політики в умовах воєнного стану на розвиток приватноправових відносин.

**УДК [346+347](477)
ББК 67.304(4Укр)**

ISBN 978-617-8084-42-4

© Автори, 2024
© Науково-дослідний інститут приватного
права і підприємництва імені академіка
Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2024

4. Про протимінну діяльність в Україні. Закон України від 06.12.2018 р. № 2642–VIII. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2642-19>.
5. Піддубний І. Вартість розмінування та ціна очікування для малих фермерів (02.10.2023; 13:11). *Економічна правда.* URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2023/10/2/704962>.

СОЛОГУБ Артем Михайлович,

Державна установа «Інститут економіко-правових досліджень
імені В. К. Макутова Національної академії України»,
<https://orcid.org/0009-0002-7197-4921>

ВПЛИВ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ НА РОЗВИТОК ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ І ВИКОРИСТАННЯ АЛЬТЕРНАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ ЕНЕРГІЇ

Енергетика є однією із основних галузей економіки. Без видобутку (генерування), зберігання, розподілу і постачання електричної та іншої енергії уся економіка та соціальна сфера держави зупиниться. Можливо через цю причину російський агресор неодноразово намагається знищити українські електростанції, електромережі, генеруючі і розподільчі потужності та ін. А це є зайвим підтвердженням як важливості енерговидобутку та енергопостачання, так і необхідності пошуку й запровадження оптимальної схеми правового забезпечення енергоефективності української економіки, рівно як і генерування та використання альтернативних джерел енергії. В умовах воєнного стану держава намагається спрямувати свою політику у бік забезпечення економічного користування енергією та пошуку відносно недорогих способів її отримання. Вирішенню цих завдань присвячували увагу українські юристи ще з початку 1990-х років. Але регулювання відносин у сфері енергетики в умовах правового режиму воєнного стану в межах усієї території України розпочалося лише із 2022 року. До цього українська сфера енергетики такого досвіду не мала. Тому проблематика правового забезпечення енергоефективності і посилення використання альтернативних джерел енергії в Україні в умовах війни потребує нових досліджень із пропозицією як прогнозованих, так і різноманітних радикальних або революційних рішень.

21 жовтня 2021 р. був прийнятий Закон України «Про енергетичну

ефективність» [1], який замінив Закон України «Про енергозбереження» від 01 липня 1994 р. [2].

Українська енергетика є складною. Якщо пояснити дуже спрощено, то слід вказати, що видобуток енергії здійснюється тепловими електростанціями (ТЕС), в яких теоретично і часто практично спалюються речовини, що складаються із вуглеводнів — вугілля, нафта, газ, торф та ін., внаслідок чого отримується електроенергія. Також значна частка електроенергії в Україні видобувається атомними електростанціями (АЕС), у реакторах яких здійснюється розщеплення урану і вивільнення колосальної енергії, яка перетворюється на електричну. Крім цього в Україні працюють десятки великих (на Дніпрі), середніх і малих (на менших річках і інших водних об'єктах) гідроелектростанцій, де енергія течії води перетворюється на електроенергію. Крім цього поступово розвивається альтернативна енергетика.

У цілому видобуток електроенергії, рівно як і теплової чи іншої енергії, а також постачання її державному і комунальному сектору, суб'єктам господарювання та домогосподарствам та ін. підпадають під визначення природних монополій [3], а тому врегулювання відносин у них має здійснюватися спеціалізованими державними органами — національними комісіями регулювання природних монополій — державними колегіальними органами, які утворюються та ліквідуються Президентом України. Відповідно, 08 грудня 1994 р. Указом Президента України було утворено Національну комісію з питань регулювання електроенергетики (НКРЕ) [4]. Сьогодні це Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг [5]. 22 вересня 2016 р. правовий статус НКРЕКП було закріплено на рівні Закону України [6]. Перманентні реорганізації НКРЕ та НКРЕКП відбувалися і відбуваються до сьогодні не без причини. Тому і науковці приділяли увагу дослідженню цих процесів [7].

НКРЕКП постійно веде й оновлює Реєстр суб'єктів природних монополій, які провадять господарську діяльність у сфері енергетики [8]. НКРЕКП встановлює і постійно (з періодичністю кілька разів на рік) змінює «зелені» тарифи для домогосподарств, поступово їх знижуючи [9], і «зелені» тарифи для суб'єктів бізнесу.

Генерування «зеленої» енергії стало активізуватися після прийняття 20 лютого 2003 р. Закону України «Про альтернативні джерела енергії» [10]. Норми цього Закону та інших законодавчих і підзаконних актів дозволили розвивати «зелену» енергетику у багатьох галузях та сферах економіки України.

Державна політика в умовах воєнного стану спрямована не стимулювання видобутку енергії із «зелених» джерел домогосподарствами та суб'єктами малого бізнесу. Міні-гідроелектростанції, вітрогенератори і

сонячні панелі домогосподарств та суб'єктів малого бізнесу є невідгінними цілями для ракетних військ країни-агресора. А в умовах енергодефіциту саме такі міні станції стануть підтримкою національній енергомережі. Можливо за кілька років або десятків років альтернативна енергетика суб'єктів малого бізнесу та домогосподарств зможе скласти конкуренцію великим електростанціям. У цьому слід бачити позитив.

Список використаних джерел

1. Про енергетичну ефективність. Закон України від 21.10.2021 р. № 1818–ІХ. *Відомості Верховної Ради України*. 2022. № 2. Ст. 8.
2. Про енергозбереження. Закон України від 01.07.1994 р. № 74/94–ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 30. Ст. 283.
3. Про природні монополії. Закон України від 20.04.2000 р. № 1682–ІІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 2000. № 30. Ст. 238.
4. Про Національну комісію з питань регулювання електроенергетики. Указ Президента України від 08.12.1994 р. № 738/94. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/738/94>.
5. Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг. Указ Президента від 27.08.2014 р. № 694/2014. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/694/2014>.
6. Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг. Закон України від 22.09.2016 р. № 1540–VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 51. Ст. 833.
7. Ващенко Ю. Проблеми правового статусу Національної комісії регулювання ринку комунальних послуг України. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки*. 2010. Вип. 85. С. 22–26. *Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського НАН України*. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKNU_Yur_2010_85_8.
8. Реєстр суб'єктів природних монополій, які провадять господарську діяльність у сфері енергетики. *Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг*. URL: <https://www.nerc.gov.ua/revestri-nkrekp/revestri-subyektiv-prirodnih-monopolij-nkrekp/revestr-subyektiv-prirodnih-monopolij-yaki-provadyat-gospodarsku-diyalnist-u-sferi-energetiki>.
9. Деревянко Б. В. Тенденції розвитку законодавства України про «зелені» тарифи на електричну енергію. *Правовий часопис Донбасу*. 2020. № 2 (71). С. 62–71. <https://doi.org/10.32366/2523-4269-2020-71-2-62-71>.
10. Про альтернативні джерела енергії. Закон України від 20.02.2003 р. № 555–ІV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 24. Ст. 155.

